

Magdaléna Rysová

Přílohy disertační práce

Diskurzivní konektory v češtině
(Od centra k periférii)

Příloha 1: Seznamy konektorů

V následujících přehledech jsou uvedeny frekvenční a abecední seznamy primárních a sekundárních konektorů anotovaných v Pražském závislostním korpusu. V seznamech jsou zachycené jednotlivé formy konektorů tak, jak se objevily v textech PDT, tj. neuvádíme zde lemmata či základní tvary konektorů, ale všechny konkrétní varianty, které se vyskytly v reálných textech (tj. např. *na straně jedné_na straně druhé, na jedné straně_na druhé straně* apod.). Ve frekvenčním seznamu forem je pak možné vysledovat, která z variant je častější, tj. která má vyšší pravděpodobnost, že se právě v této podobě daný konektor ustálí.

Je zajímavé, že u některých konektorů jejich forma stále poměrně kolísá – především to, zda se v korpusu objevují psané dohromady nebo zvlášť. Například konektor *přesto* se objevuje jak ve variantě *přesto*, tak *přes to*, obě formy jsou přitom užity ve stejné funkci konektoru strukturujícího text (např. *Už jsem obědval, přesto / přes to mám ještě hlad.*). Zatímco *Pravidla českého pravopisu* (1993) u některých diskurzivních konektorů připouští pouze jednu z forem (*přesto*), u jiných akceptují obě varianty (*zaprvé i za prvé*). V příložených seznamech konektorů ponecháváme vždy všechny varianty, které se objevily v textech PDT bez ohledu na to, zda jsou kodifikované nebo nekodifikované. Proto se v seznamu primárních konektorů objevují vedle sebe formy *nedosti na tom* i *ne dosti na tom*; *proto, že i pro to, že; zato i za to; za druhé i zadruhé; přesto i přes to* (vždy však mají funkci konektoru strukturujícího text, užití typu *Vzala jsem si letní šaty a přes to lehký svetrík* v seznamech zachycena nejsou). Je zajímavé, že v rámci jednoho diskurzivního vztahu se v PDT v jednom souvětí vedle sebe vyskytl i korelativní pár s odlišným zápisem: *zaprvé_a za druhé*. Je tedy zřejmé, že u těchto konektorů dochází k poslední fázi gramatikalizace, nicméně způsob jejich zápisu (v reálných textech) ještě kolísá.

Konektory jsou v seznamech rozděleny na primární a sekundární, zároveň jsou zde (už bez explicitního rozlišení) zahrnuty i konektory složené¹ a modifikované. Konektory, které jsou složené ze dvou či více primárních konektorů (srov. konektory složené ze dvou konektivních částí: *a i, ale i, ale však, : proto*²..., konektory složené ze tří složek: *a i proto, a poté i, a tedy i, i tak ale, i tak však, – dokonce i...*), jsou řazeny mezi primární konektory. Konektory složené z primárních a sekundárních konektorů (např. *a pokračuje, a kromě toho*,

---

¹ V seznamu jsou zahrnuty i korelativní páry, jsou zapisovány s podtržítkem (*bud' nebo*).

² Vzhledem k tomu, že mezi primární konektory řadíme i dvojtečku a pomlčku, považujeme za složený konektor např. i výrazy *: proto, : totiž, – proto* apod. Mezi primární konektory je řazena zároveň větná negace (v seznamech označovaná jako #neg) – srov. příklady typu *Nebudu se jenom dívat na televizi, ale půjdu i na chvíli ven.*

však na druhé straně, a v tomto případě...) jsou v seznamech řazeny mezi konektory sekundární.

V seznamech jsou zahrnuty také modifikované primární (např. *právě proto, obdobně pak, zvláště když*) a sekundární (např. *z jednoduchého důvodu; hlavní příčinou je to, že; hlavním důvodem byla skutečnost, že*) konektory, i když jejich univerzálnost pro různé kontexty není tak vysoká jako u konektorů nemodifikovaných. Ze seznamů zároveň vyplývá, že modifikované primární konektory (na rozdíl od modifikovaných sekundárních konektorů) se v reálných textech objevují jen velice zřídka, což podporuje naši myšlenku, že primární a sekundární konektory se ve způsobu a míře modifikace vzájemně liší.

Jak již bylo řečeno, hranice mezi primárními a sekundárními konektory není ostrá a v některých případech je obtížné určit, do které kategorie zkoumaný výraz patří. Jinými slovy, mezi oběma kategoriemi existuje jakési přechodné pásmo obsahující výrazy, u kterých je zařazení mezi primární či sekundární konektory předmětem diskuze. Při určování primárních a sekundárních konektorů jsme uplatňovali kritéria popsaná v této práci, tj. především míru gramatikalizace daného konektoru (odrážející např. to, zda se konektor v textu píše dohromady nebo zvlášť, skládá-li se z více komponentů), jeho větněčlenskou platnost a slovnědruhovou příslušnost.

Obtížné je např. zařazení konektorů, které se skládají z primární předložky a zájmena *ten* (příp. *což*) – tj. výrazy *k tomu, na to, s čímž, za což* aj. analogické k jednoslovným konektorům typu *proto, přitom, zato, předtím* aj. (u kterých navíc v některých případech v reálných textech PDT do jisté míry kolísá způsob jejich zápisu – srov. *při tom, za to, před tím*). V těchto případech jsme jako rozlišovací kritérium vzali skutečnost, zda se příslušné konektory píší (ve většině případů a podle úzu) dohromady (a pak jsme je označili jako primární konektory) nebo zvlášť (ty byly označeny jako konektory sekundární, protože proces gramatikalizace u nich zcela zřetelně nebyl zatím dokončen).

Další obtížně zařaditelnou skupinu tvoří příslovce typu *vzápětí, nakonec, současně, následně, posléze* apod. (tj. zejména příslovečná určení času, pokud tuto funkci ve větě ještě zastávají). V těchto případech je opět obtížné určit, zda je u daných výrazů proces gramatikalizace v takové fázi, že je možné označit je jako primární konektory. Při rozřazování do skupin jsme tedy zohledňovali opět to, že se jedná o slovní spřežky, tj. dané výrazy byly gramatikalizovány do té míry, že se píší dohromady, příp. ustrnuly (v rámci konektivní funkce) v jedné své formě – srov. *později, nejdříve*. Z tohoto důvodu řadíme příslovce typu *vzápětí, nakonec, následně, posléze, později* mezi konektory primární, analogicky ke

konektorům *potom, pak*. Daná příslovce jsou nicméně na přechodu mezi konektory primárními a sekundárními, protože ve větě mají např. stále větňčlenskou platnost, i když oslabenou.

Problematické je dále zařazení příslovcí typu *prostě, stejně, obdobně*. Dané výrazy stojí opět mezi konektory primárními a sekundárními – jsou na přechodu k částicím, nicméně jejich lexikální význam (většinou modální) u nich není podle našeho názoru oslaben do takové míry, abychom je mohli považovat za gramatikalizované primární konektory. Z tohoto důvodu řadíme podobné výrazy mezi konektory sekundární. Zajímavé je, že kromě funkce konektorů (srov. příklad *Nepůjdu na oběd, stejně nemám hlad.* – v podobných výskytech považujeme tato příslovce za sekundární konektory) mohou mít dané výrazy také funkci modifikátorů (srov. *stejně tak, obdobně pak* – tj. podobné příklady považujeme za modifikované primární konektory).

Ze seznamů konektorů je tedy zřejmé, že mezi primárními a sekundárními konektory existuje přechodné pásmo výrazů, které mají zároveň některé rysy primárních a některé rysy sekundárních konektorů a z tohoto hlediska je jejich zařazení do jedné či druhé kategorie předmětem diskuze.

Seznamy zahrnují celkem přibližně 400 různých forem sekundárních konektorů a 570 forem primárních konektorů. Zajímavé je, že se v reálných textech ve velké míře opakují pouze některé z nich – většina forem se v PDT objevuje naopak velice zřídka, často v jednom³ či ve dvou výskytech (přibližně 310 různých forem sekundárních konektorů (tj. téměř 78 % ze 400 forem sekundárních konektorů) a 350 primárních konektorů (tj. přibližně 61 % z 570 forem primárních konektorů) se v textech PDT vyskytuje pouze v jednom, příp. ve dvou výskytech).

Zajímavé je, že naopak výskyty prvních pěti nejfrekventovanějších primárních konektorů (*a, však, ale, když, protože*) tvoří 48 % všech výskytů primárních konektorů v PDT, výskyty prvních pěti forem nejfrekventovanějších sekundárních konektorů (*dodal; podobně; v případě, že; vzhledem k tomu, že; dodává*) tvoří 26 % všech výskytů sekundárních konektorů v PDT.

Prvních deset primárních konektorů (*a, však, ale, když, protože, totiž, pokud, :, proto, tedy*) se v PDT vyskytuje celkem v 11 597 případech, tj. v 57 % z celkového počtu výskytů všech primárních konektorů (tj. z 20 255). Prvních deset forem sekundárních konektorů

---

³ Primární i sekundární konektory s nízkým počtem výskytů jsou v seznamu označeny a v rámci daného výskytu jsou seřazeny podle abecedy.

(*dodal; podobně; v případě, že; vzhledem k tomu, že; dodává; kromě toho; naproti tomu; to znamená, že; v této souvislosti; případně*) se v PDT objevuje celkem ve 402 výskytech, tj. ve 35 % z celkového počtu výskytů všech sekundárních konektorů (tj. z 1 161 výskytů).

Ze seznamů primárních a sekundárních konektorů tedy můžeme vyvodit (zjednodušeně řečeno), že se v reálných textech objevují k vyjádření diskurzních vztahů téměř stále stejné (většinou primární) konektory. Resp. ačkoli je škála konektorů v češtině (primárních i sekundárních) značně bohatá, s vysokou frekvencí se v reálných psaných textech objevuje pouze několik z nich. Můžeme si také všimnout, že prvních pět nejfrekventovanějších primárních konektorů (*a, však, ale, když, protože*) zároveň významově pokryje všechny čtyři základní diskurzní vztahy anotované v PDT – a to vztahy navazovací (*a*), kontrastivní (*však, ale*), časové (*když*) a kauzální (*protože*).

Příloha 1.1: Abecední seznam forem primárních konektorů z Pražského závislostního korpusu

–	#neg_a spíše jenom	a nakonec
– a	#neg_ale	a naopak
– a nakonec	#neg_ale daleko spíše	a naopak vzápětí
– a přitom	#neg_ale i	a například
– a to	#neg_ale jen	a navíc
– a zároveň	#neg_ale pouze	a ne
– aby	#neg_ale především	a nebo
– což	#neg_ale spíš	a nikoli
– dokonce	#neg_ale spíše	a nikoliv
– dokonce i	#neg_ale také	a pak
– leda	#neg_ale zato	a pokud
– např.	#neg_ba naopak	a posléze
– například	#neg_i	a posléze i
– pokud	#neg_jako	a potažmo
– proto	#neg_jen	a poté
– přesto	#neg_jen i	a poté i
– přitom	#neg_jenom	a potom
– tedy	#neg_mnohem spíše	a později
– totiž	#neg_naopak	a proto
– tzn.	#neg_nýbrž	a přece
– vždyť ⁴	#neg_pouze	a především
#neg ⁴	#neg_přitom	a předtím
#neg a	#neg_spíš	a přesto
#neg ani_jako spíš ⁵	#neg_spíše	a při tom
#neg jen_a	#neg_však	a přímo
#neg jen_ale	:	a přitom
#neg jen_ale i	: aby	a rovněž
#neg jen_ale především	: např.	a současně
#neg jen_ale také	: například	a stejně
#neg jen_ale též	: ovšem	a stejně tak
#neg jen_nýbrž	: proto	a tak
#neg jen_především	: přece	a také
#neg jenom_ale i	: tedy	a také proto
#neg nic_jen	: totiž	a taky
#neg pouze_ale	a	a tedy
#neg pouze_ale i	a ani	a tedy i
#neg pouze_i	a bezprostředně poté	a teprve potom
#neg pouze_nýbrž	a dále	a též
#neg sice_však	a dokonce	a tím
#neg_a naopak	a dokonce i	a tím i
#neg_a pouze	a hlavně	a to
#neg_a spíš	a hned pak	a to i
#neg_a spíše	a i	a to jen
	a i proto	a to ještě
	a ještě	a to proto
	a konečně	a tudíž
	a nadále	a vzápětí

⁴ #neg je značka pro větnou negaci.

⁵ Korelativní páry jsou zapisovány s podtržítkem (*bud'_nebo*).

a zároveň
a zase
a zejména
a zrovna tak
a_b
aby
aby nakonec
aby posléze
aby tak
ač
ačkoli
ačkoliv
ale
ale ani
ale dokonce
ale i
ale i tak
ale jen
ale nakonec
ale naopak
ale například i
ale ne
ale přece
ale přece jen
ale především
ale přesto
ale přitom
ale spíše
ale stejně
ale také
ale třeba i
ale však
ale zároveň
ale zato
alespoň
aneb
anebo
ani
ani ne_ale spíše
ani ne_jako spíše
ani_ani
aniž
aniž_tak
aspoň
ať
ať již
ať už
ať už_-li
avšak
avšak jen

avšak pouze
až
až když
až na
až nakonec
až poté
až poté, kdy
až tehdy, až
ba
ba co víc
ba i
buď_anebo
buď_či
buď_nebo
buďto
buďto_nebo
byť
což
což ale
což ovšem
což však
čemuž
či
či spíše
čili
čímž
dál
dále
dále pak
dále_a nakonec
dokonce
dokonce ani
dokonce aniž
dokonce i
dokonce i když
dokud
dokud_tak
dříve, než
hned vzápětí
i
i ale
i kdyby
i kdyby_tak
i když
i když pouze
i když přesto
i nebo spíše právě
i přesto
i přesto, že
i tak

i tak ale
i tak však
i tehdy, kdy
i však
jak
jak_tak
jakkoli
jakkoliv tak
jakmile
jako
jako vždy, když
jednak_a
jednak_a dále
jednak_a hlavně
jednak_a jednak
jednak_jednak
jednak_především
však
jednak_také
jelikož
jen
jen když
jen tehdy_-li
jen však
jenom
jenomže
jenže
jenže i potom
jenže také
jestli
jestli pak
jestli_tak
jestliže
jestliže potom
jestliže_pak
jestliže_tak
ještě
ještě předtím
ještě spíše
ježto
jinak
jinak však
již dříve
kdežto
kdežto naopak
kdyby
kdyby_pak
kdyby_potom
kdyby_tak
kdykoli

kdykoliv	nebo spíš	nikoli
když	nebo spíše	nikoli pouze
když předtím	neboli	nikoli tedy
když už	neboť	nikoli však
když_když	nejdřív_pak	nikoli_ale
když_tak	nejdřív_potom	nikoliv
koneckonců	nejdříve_pak	nikoliv jenom
leč	nejdříve_potom	nikoliv ovšem
leč přece jen	nejen	nikoliv však
ledaže	nejen navíc i	nikoliv_ale
-li	nejen, že_ale zejména	nikoliv_nýbrž
-li_jestliže	nejen:	nýbrž
-li_pak	nejen_ale	obdobně pak
-li_potom	nejen_ale ani	ostatně i
-li_tak	nejen_ale dokonce	ovšem
mezi tím	nejen_ale i	ovšem pouze
mezitím	nejen_ale naopak	ovšem přeci jen
mimo jiné	nejen_ale především	ovšem také
mimo to	nejen_ale přímo	ovšemže
mimoto	nejen_ale rovněž	pak
mj.	nejen_ale rovnou	pak ovšem
nadále	nejen_ale také	pak totiž
nadto	nejen_ale též	pakliže
nakonec	nejen_ale zároveň	po tom, co
nakonec totiž	nejen_nýbrž i	po tom, kdy
naopak	nejenom i	pokud
naopak však	nejenom_ale i	pokud ovšem
naprosto ne	nejenom_ale také	pokud potom
např.	nejenom_ale zejména	pokud_-li
napřed_a teprve potom	nejenomže_ale	pokud_pak
napřed_pak	nejenže	pokud_tak
například	nejenže navíc	poněvadž
například, když	nejenže_ale	posléze
následně	nejenže_ale ani	poté
natož	nejenže_ale i	poté, co
natož pak	nejenže_ale ještě	poté, kdy
navíc	nejenže_ale také	potom
ne	nejenže_ale rovněž	potom, co
ne však	nejprve	potom, kdy
ne_ale	nejprve_a pak	pouze
ne_nýbrž	nejprve_a poté	pouze tehdy, pokud
ne_pouze	nejprve_dále	pouze tehdy_-li
neb	nejprve_pak	pouze_nikoli
nebo	nejprve_poté	právě proto
nebo alespoň	nejprve_potom	pro to, aby
nebo dokonce	nejprve_později	proto
nebo i	nejprve_vzápětí	proto také
nebo ještě	nejprve_záhy	proto, aby
nebo naopak	než	proto, že
nebo pouze	nicméně	proto_-li

protože
protože pokud
protože_tak
přece
přece jen
přece jenom
před tím
před tím, než
především pak
především pokud
především však
předtím
předtím, než
přesto
přesto ale
přesto však
přesto, že
přestože
při tom
příčemž
příčemž i
příčemž ještě
příčemž navíc
příčemž zároveň
přítom
přítom jen
přítom navíc
přítom také
přítom však
přítom zase
resp.
respektive
rovněž
sice
sice_a
sice_ale
sice_ale aspoň
sice_ale i tak
sice_ale pouze
sice_ale přesto
sice_ale taky
sice_ale zároveň
sice_ale zato
sice_avšak
sice_jenže
sice_jenže také
sice_nicméně
sice_nicméně však

sice_ovšem
sice_přesto
sice_přesto však
sice_však
sice_zato
snad jen
sotva
souběžně
současně ale
současně však
spíš
spíše
spíše však
stejně jako
stejně tak
stejně tak ale
stejně tak i
tak
tak ale
tak např.
tak například
tak tedy
tak, aby
také
také proto
taky
takže
takže nakonec
takže například
takže vlastně zase
teda
tedy
tehdy
tehdy, až
tehdy, jestliže
tehdy, když
tehdy, pokud
tehdy_-li
tehdy_pokud
teprve
teprve poté
teprve potom
též
tím
tím ovšem
tím, že
tj.
totiž

totiž navíc
třeba
třebaže
tudíž
už
už jen
už ovšem
už předtím
vlastně totiž
však
však i
však mezitím
však naopak
však navíc
však nejen
však pouze
však přece i
však přeci jen
však přesto
však současně
však také
však zároveň
vzápětí
vždyť
vždyť také
za to
záhy poté
zároveň
zároveň ale
zároveň naopak
zároveň však
zas
zase
zase naopak
zatím
zatím ale
zatímco
zatímco naopak
zato
zato ale
zato však
zčásti_zčásti
zda
zdali
zejména
zejména pokud
zprvu_později
zvláště když

Příloha 1.2: Frekvenční seznam forem primárních konektorů z Pražského závislostního korpusu

a	jenže	a navíc
však	avšak	a potom
ale	a pak	předtím
když	aniž	nejen_ale
protože	potom	pro to, aby
totiž	a také	#neg_pouze
pokud	ačkoli	třeba
:	vždyť	tudíž
proto	zase	zároveň však
tedy	sice_však	třebaže
aby	až	vzápětí
pak	ačkoliv	přesto však
ovšem	než	a poté
-li	a i	stejně tak
také	ani	ne_ale
neboť	dokud	nýbrž
–	jakmile	sice_ovšem
zatímco	pokud_pak	mezitím
nebo	poté	ať už
navíc	#neg_nýbrž	: totiž
přitom	zato	jestli
i když	ač	pouze
což	#neg_jen	a zároveň
sice_ale	byť	ne
naopak	ať	posléze
takže	anebo	čili
a tak	přesto, že	ale zároveň
a to	bud'_nebo	a ještě
dále	čímž	kdežto
kdyby	jinak	tehdy, když
tak	nejen_ale i	– totiž
rovněž	a tedy	ale také
proto, že	a tudíž	těž
přesto	jelikož	tj.
#neg_ale	nakonec	a tím
přestože	pokud_tak	#neg_však
například	a ne	kdykoliv
zároveň	a přitom	sice_avšak
přičemž	a dokonce	jestliže_pak
a proto	a ani	jak
či	a naopak	předtím, než
poté, co	jen	kdyby_tak
i	i když	nikoli
jestliže	#neg_spíše	jenomže
dokonce	např.	jakkoli
#neg	-li_pak	při tom
nicméně	tím, že	ale přesto

a přesto
sotva
poněvadž
-li_tak
však také
mimo jiné
nejen_ale také
a rovněž
poté, kdy
taky
ale i
přece
ještě
buď_anebo
jednak_jednak
a stejně tak
tehdy_-li
a posléze
a přece
#neg a⁶
#neg_jen_ale i
#neg_jen i
#neg_jenom
a hlavně
a nakonec
a vzápětí
a zase
ale ani
ani_ani
čemuž
i přesto
jak_tak
jenom
jestli_tak
následně
nebo dokonce
nejdříve_pak
nejen_ale dokonce
nejprve_pak
ovšem také
před tím, než
stejně jako
tím
však i
však přesto
však zároveň

---

⁶ Od této značky k další mají všechny formy konektorů v PDT shodně 4 výskyty a jsou řazeny abecedně.

#neg_jen_ale⁷
#neg_ale jen
#neg_naopak
#neg_spíš
a nikoliv
a později
a současně
a stejně
a taky
ale i tak
ale přece
i tak
jestli pak
jestliže_tak
kdyby_pak
když_když
leč
mimoto
mj.
nadto
ne však
nebo alespoň
nejen_ale především
nejenže_ale i
nejprve_potom
potom, co
právě proto
proto také
proto, aby
přesto ale
sice
sice_ale přesto
sice_nicméně
sice_zato
souběžně
současně však
spíše
zas
- a⁸
- dokonce
- tedy
#neg_jen_ale především
#neg_jen_ale také

---

⁷ Od této značky k další mají všechny formy konektorů v PDT shodně 3 výskyty a jsou řazeny abecedně.

⁸ Od této značky k další mají všechny formy konektorů v PDT shodně 2 výskyty a jsou řazeny abecedně.

#neg_a naopak
#neg_ale spíše
: např.
: tedy
a dokonce i
a konečně
a například
a nebo
a potažmo
a především
ale ne
ale především
ale přitom
ale zato
aneb
až když
až nakonec
ba
buďto
dále pak
dokonce i
dokud_tak
dříve, než
i přesto, že
i tehdy, kdy
jednak_a
jen když
kdyby_potom
když_tak
koneckonců
ledaže
mimo to
nadále
natož
natož pak
ne_nýbrž
nejen
nejen_ale rovněž
nejenom_ale i
nejenže
nejenže_ale
nejenže_ale také
nejprve_a pak
nejprve_a poté
nikoli však
nikoli_ale
nikoliv_nýbrž
pakliže
po tom, co
pokud potom

pouze tehdy_-li
příčemž ještě
přítom však
resp.
sice_ale zato
sice_přesto
spíš
tak, aby
tehdy, pokud
už
už předtím
však pouze
zároveň ale
zejména pokud
zprvu_později
– a nakonec⁹
– a přítom
– a to
– a zároveň
– aby
– což
– dokonce i
– leda
– např.
– například
– pokud
– proto
– přesto
– přítom
– tzn.
– vždyť
#neg ani_jako spíš
#neg jen_a
#neg jen_ale též
#neg jen_nýbrž
#neg jen_především
#neg jenom_ale i
#neg nic_jen
#neg pouze_ale
#neg pouze_ale i
#neg pouze_i
#neg pouze_nýbrž
#neg sice_však
#neg_a pouze
#neg_a spíš
#neg_a spíše

#neg_a spíše jenom
#neg_ale daleko spíše
#neg_ale i
#neg_ale pouze
#neg_ale především
#neg_ale spíš
#neg_ale také
#neg_ale zato
#neg_ba naopak
#neg_i
#neg_jako
#neg_mnohem spíše
#neg_přítom
: aby
: například
: ovšem
: proto
: přece
a bezprostředně poté
a dále
a hned pak
a i proto
a nadále
a naopak vzápětí
a nikoli
a pokud
a posléze i
a poté i
a předtím
a při tom
a přímo
a také proto
a tedy i
a teprve potom
a též
a tím i
a to i
a to jen
a to ještě
a to proto
a zejména
a zrovna tak
a_b
aby nakonec
aby posléze
aby tak
ale dokonce
ale jen
ale nakonec
ale naopak

ale například i
ale přece jen
ale spíše
ale stejně
ale třeba i
ale však
alespoň
ani ne_ale spíše
ani ne_jako spíše
aniž_tak
aspoň
ať již
ať už_-li
avšak jen
avšak pouze
až na
až poté
až poté, kdy
až tehdy, až
ba co víc
ba i
buď_či
buďto_nebo
což ale
což ovšem
což však
či spíše
dál
dále_a nakonec
dokonce ani
dokonce aniž
dokonce i když
hned vzápětí
i ale
i kdyby_tak
i když pouze
i když přesto
i nebo spíše právě
i tak ale
i tak však
i však
jakkoliv tak
jako
jako vždy, když
jednak_a dále
jednak_a hlavně
jednak_a jednak
jednak_především však
jednak_také
jen tehdy_-li

---

⁹ Od této značky k další mají všechny formy konektorů v PDT shodně 1 výskyt a jsou řazeny abecedně.

jen však
jenže i potom
jenže také
jestliže potom
ještě předtím
ještě spíše
ježto
jinak však
již dříve
kdežto naopak
kdykoli
když předtím
když už
leč přece jen
-li_jestliže
-li_potom
mezi tím
nakonec totiž
naopak však
naprosto ne
napřed_a teprve potom
napřed_pak
například, když
ne_pouze
neb
nebo i
nebo ještě
nebo naopak
nebo pouze
nebo spíš
nebo spíše
neboli
nejdřív_pak
nejdřív_potom
nejdříve_potom
nejen navíc i
nejen, že_ale zejména
nejen:
nejen_ale ani
nejen_ale naopak
nejen_ale přímo
nejen_ale rovnou
nejen_ale též
nejen_ale zároveň
nejen_nýbrž i
nejenom i
nejenom_ale také
nejenom_ale zejména
nejenomže_ale
nejenže navíc

nejenže_ale ani
nejenže_ale ještě
nejenže_rovněž
nejprve
nejprve_dále
nejprve_poté
nejprve_později
nejprve_vzápětí
nejprve_záhy
nikoli pouze
nikoli tedy
nikoliv
nikoliv jenom
nikoliv ovšem
nikoliv však
nikoliv_ale
obdobně pak
ostatně i
ovšem pouze
ovšem přeci jen
ovšemže
pak ovšem
pak totiž
po tom, kdy
pokud ovšem
pokud_-li
potom, kdy
pouze tehdy, pokud
pouze_nikoli
proto_-li
protože pokud
protože_tak
přece jen
přece jenom
před tím
především pak
především pokud
především však
přičemž i
přičemž navíc
přičemž zároveň
přítom jen
přítom navíc
přítom také
přítom zase
respektive
sice_a
sice_ale aspoň
sice_ale i tak
sice_ale pouze

sice_ale taky
sice_ale zároveň
sice_jenže
sice_jenže také
sice_nicméně však
sice_přesto však
snad jen
současně ale
spíše však
stejně tak ale
stejně tak i
tak ale
tak např.
tak například
tak tedy
také proto
takže nakonec
takže například
takže vlastně zase
teda
tehdy
tehdy, až
tehdy, jestliže
tehdy_pokud
teprve
teprve poté
teprve potom
tím ovšem
totiž navíc
už jen
už ovšem
vlastně totiž
však mezitím
však naopak
však navíc
však nejen
však přece i
však přeci jen
však současně
vždyť také
za to
záhy poté
zároveň naopak
zase naopak
zatím
zatím ale
zatímco naopak
zato ale
zato však
zčásti_zčásti

zda
zdali

zejména
zvláště když

Příloha 1.3: Abecední seznam forem sekundárních konektorů z Pražského závislostního korpusu

– ostatně	ani v tomto případě
– prostě	argumentoval
– vlastně	argumentoval tím, že
#neg_místo toho	argumentovali tím, že
#neg_raději	argumentovalo tím, že
#neg_rozhodně	argumentuje, že
#neg_to jenom	argumentují tím, že
a bude pokračovat	argumentují, že
a do třetice	avšak na druhé straně naopak
a dodal jsem	bude pokračovat
a dodejme	byla podmínkou v opačném případě
a doplňuje	což neznamená, že
a chtělo by se dodat	což znamená, že
a jako důvod uvedla, že	což znamenalo, že
a ještě k tomu	dále dodal
a k tomu	dám příklad
a k tomu ještě	díky tomu
a kromě toho	díky tomu, že
a kvůli tomu	dlužno dodat, že
a měly k tomu pochopitelné důvody	do třetice
a na závěr	dodal
a naproti tomu	dodala
a pokračoval	dodává
a pokračovali	dodávám
a pokračovat bude	dodejme
a pokračuje	dodejme rovněž
a stejně	doplnil
a tím pádem	doplňuje
a to je důvod, proč	dospěl k závěru, že
a to znamená, že	došli zkrátka k závěru, že
a v důsledku toho	důsledkem je
a v tomto případě	důvod je jednoduchý
a ve skutečnosti	důvod je složitější
a vlastně	důvod je zřejmý
a z toho důvodu	důvod spočívá v tom, že
a z tohoto důvodu	důvodem bylo to, že
a za druhé	důvodem bylo, že
aby pokračovala	důvodem je
ač ve skutečnosti	důvodem je skutečnost, že
ale místo toho	důvodem je to, že
ale na druhé straně	důvodem je, že
ale o to víc	důvodů je mnoho
ale stejně	důvodů proč je více
ale to neznamená, že	důvody jsou dva
ale ve skutečnosti	důvody jsou jiné
anebo ještě přesněji	existuje řada důvodů, aby
anebo přesněji	existuje více důvodů, proč

existují pro to tři důvody
fakt neznamená, že
hlavní důvod, proč
hlavní příčinou je to, že
hlavním důvodem byla skutečnost, že
hned z několika důvodů
chtěli bychom dodat
i přes tato fakta
jak dodal
jak dodali
jak dodává
jak je vidět
jak upřesňuje
jak_tak případně
jako poslední
jako příklad uvádí to, že
je to důsledek toho, že
je to důvod, proč
je to z toho důvodu, že
je to způsobeno tím, že
je třeba dodat
jednak a kromě toho
jednak na straně druhé zase
jednak_a za druhé
jedním z těchto důvodů je skutečnost, že
jednoduše řečeno
jen v případě, že
ještě k tomu
jinak řečeno
jinými podmínkami bylo, že
jinými slovy
jmenovitě
jmenujme dva příklady
k čemuž
k tomu
k tomu přistupuje skutečnost, že
k tomu třeba dodat
k tomu, aby
k tomuto účelu
když ve skutečnosti
konkrétně
krátce nato
krátce řečeno
kromě toho
kromě toho ovšem i
kromě toho také
kromě toho však
kromě toho, že
kvůli tomu
kvůli tomu, že

lépe řečeno
má pokračovat
má to své důvody
mají k tomu dobrý důvod
mají pokračovat
mezi tím
místo toho
místo toho však
místo toho, aby
místo, aby
mohl bych pokračovat
mohli bychom pokračovat
na druhé straně
na druhé straně ovšem
na druhé straně však
na druhé straně zase
na druhou stranu
na jedné straně_a na druhé straně
na jedné straně_ale na druhé straně
na jedné straně_jenže na druhé straně
na jedné straně_na druhé straně
na jedné straně_na druhé straně však
na jednu stranu
na první pohled však
na prvním místě
na rozdíl od toho
na rozdíl od toho, co
na straně druhé
na straně jedné_a na straně druhé
na to, aby
na základě čehož
na základě toho, že
naproti tomu
následoval poté, co
následovat bude
navzdory tomu
navzdory tomu však
navzdory tomu, že
ne dosti na tom
nedosti na tom
nedosti na tom:
nehledě na to, že
nejen kromě toho
nemluvě o tom, kdy
nemluvě o tom, že
není to z důvodu, že
neznamená to, že
nutno ovšem dodat
o což
o čemž

o důvod víc
o důvodech není třeba příliš hovořit
o to víc
o to víc, že
o to více
o to více, že
od čehož
od okamžiku, kdy
od toho, aby
oproti tomu
ostatně
ovšem jen v případě, že
ovšem s tím, že
ovšem za podmínky, že
pak dodal
podmínka je to nevyhnutelná
podmínkou je
podmínkou je, aby
podmínkou je, že
podobně
podobně i
pokračoval
pokračovala
pokračovat by mělo
pokračuje
pokračují
pokud budou pokračovat
popř.
popřípadě
poslužme příkladem
pouze v případě, že
pouze v případě, že nebo když
pouze v těch případech, kdy
pravděpodobnější verzí je, že
právě tak
právě tak jako
pro případ, že
pro takový případ
pro tento účel
prostě
především vinou toho
přeloženo
přes tyto skutečnosti
přesněji
přesněji řečeno
příčin proč je několik
příčinu vidí v tom, že
příkladem je
příklady můžeme nalézt
případně

připustil v této souvislosti, že
přispívá k tomu fakt, že
rozdíl je v tom, že
rozdílem je skutečnost, že
s jednou podmínkou
s odůvodněním, že
s podmínkou, že
s rozdílem, že
s tím
s tím kontrastuje skutečnost, že
s tím, aby
s tím, že
s tím, že pak
s tím, že zároveň
s výjimkou případů, kdy
sice_ale na druhé straně
sice_ale ve skutečnosti
spolu s tím rovněž
srozumitelně řečeno
srozumitelněji řečeno
stejně
stejným dechem
stručně řečeno
tato skutečnost se stala jedním z důvodů,
kvůli kterým
tím argumentoval
tím pádem
tím spíš, že
tím spíše
tím spíše, že
to ale neznamená, že
to ale znamenalo, že
to byl důvod, proč
to byl hlavní důvod, proč
to byl jeden z hlavních důvodů, proč
to je důvod, proč
to je důvodem k tomu, aby
to je výklad možných příčin toho, že
to lze přičíst skutečnosti, že
to má svůj důvod
to má závažné důsledky
to může znamenat pouze jediné
to nebyl důvod, proč
to neznamená, že
to odůvodnil tím, že
to ovšem neznamená, že
to se dá přičíst tomu, že
to se týká
to souvisí s
to vede k

to však neznamená, že
to znamená
to znamená jediné
to znamená, že
to znamenalo, že
upřesnil
upřesňuje
uvedeme příklad
uvedl příklad, kdy
vedu příklad
v čemž
v každém případě
v neposlední řadě
v opačném případě
v podstatě
v podstatě to znamená, že
v první řadě
v prvním případě_ve druhém případě
v případě
v případě toho, že
v případě, kdy
v případě, kdyby
v případě, že
v případě, že a pokud
v případech, kdy
v souvislosti s tím, že
v takovém případě
v této souvislosti
v této souvislosti nezbyvá dodat, že
v tom pokračují
v tom případě
v tom případě, že
v tom, že zatímco
v tomto případě
v závěru
ve skutečnosti
ve spojení s tím, že
ve stejném okamžiku
vede k tomu skutečnost, že
vedle toho
vedle toho, že i
vlastně
však dodat stejně tak
však na druhé straně
však navzdory těmto faktům
však nutno dodat
však ve skutečnosti
výjimkou je
vyjma případu, že

výsledkem je
výsledkem je, že
vysvětlují si to dvěma důvody
vzhledem k těmto skutečnostem
vzhledem k tomu
vzhledem k tomu, co
vzhledem k tomu, že
z čehož
z čehož lze odhadnout, že
z důvodu, že
z faktu nevyplývá, že
z jedné strany_ze strany druhé
z jednoduchého důvodu
z jednoduchých důvodů
z mnoha důvodů
z přiznání plyne, že
z různých důvodů, mezi nimiž
z těchto důvodů
z toho důvodu
z toho důvodu, aby
z toho důvodu, že
z toho plyne, že
z toho vyplývá, že
z toho, když
z tohoto důvodu
z tohoto typu plyne
z uvedených důvodů
za což
za druhé
za podmínky, kdyby
za podmínky, že
za tím účelem
za tímto účelem
za to, že
zprvč_a za druhé
zásluhou toho, že
závěr je
závěr je tedy následující
zdůvodnil to tím, že
zdůvodňoval by to tím, že
ze dvou důvodů
ze stejného důvodu
ze zcela jiných příčin totiž
zjednodušeně řečeno
zkrátka
znamená to toto
znamená to, že
znamenal to, že

Příloha 1.4: Frekvenční seznam forem sekundárních konektorů z Pražského závislostního korpusu

dodal
podobně
v případě, že
vzhledem k tomu, že
dodává
kromě toho
naproti tomu
to znamená, že
v této souvislosti
případně
příkladem je
upřesnil
znamená to, že
z tohoto důvodu
důvodem je
díky tomu, že
výjimkou je
výsledkem je
za podmínky, že
díky tomu
dodala
to znamená
pokračuje
tím pádem
to neznamená, že
to se týká
v takovém případě
ve skutečnosti
z toho důvodu, že
jinak řečeno
právě tak
to souvisí s
to vede k
v tomto případě
s tím, že
k tomu, aby
na druhé straně
prostě
za to, že
místo, aby
na druhé straně však
na to, aby
na druhou stranu
místo toho
stejně
popřípadě

a pokračuje¹⁰
což znamená, že
do třetice
jak dodal
k tomu
kvůli tomu
od toho, aby
oproti tomu
pokračoval
tím spíš, že
to však neznamená, že
v tom případě
a kromě toho¹¹
ale ve skutečnosti
argumentují tím, že
což neznamená, že
doplňuje
důsledkem je
jak je vidět
jinými slovy
k čemuž
kromě toho, že
navzdory tomu, že
podmínkou je, aby
přesněji řečeno
s odůvodněním, že
tím spíše
to ovšem neznamená, že
v neposlední řadě
v případě, kdyby
vedle toho
z toho důvodu
za což
za tímto účelem
ze dvou důvodů
zkrátka
#neg_raději¹²
a pokračoval

---

¹⁰ Od této značky k další mají všechny formy konektorů v PDT shodně 4 výskyty a jsou řazeny abecedně.

¹¹ Od této značky k další mají všechny formy konektorů v PDT shodně 3 výskyty a jsou řazeny abecedně.

¹² Od této značky k další mají všechny formy konektorů v PDT shodně 2 výskyty a jsou řazeny abecedně.

a z tohoto důvodu
ale na druhé straně
ale to neznámá, že
argumentovali tím, že
dodejme
doplnil
důvod spočívá v tom, že
důvodem je skutečnost, že
je to z toho důvodu, že
jen v případě, že
k tomuto účelu
krátce nato
krátce řečeno
kromě toho však
místo toho, aby
na druhé straně zase
na jedné straně na druhé straně však
nedosti na tom:
nehledě na to, že
nemluvě o tom, že
o to víc
o to více
pokračovala
pouze v případě, že
přesněji
rozdíl je v tom, že
s podmínkou, že
s rozdílem, že
s tím, aby
to ale neznámá, že
upřesňuje
v čemž
v opačném případě
v případech, kdy
vlastně
výsledkem je, že
z čehož
z jednoduchého důvodu
z těchto důvodů
z toho plyne, že
z toho vyplývá, že
zásluhou toho, že
ze stejného důvodu
zjednodušeně řečeno
– ostatně¹³
– prostě
– vlastně

#neg_místo toho
#neg_rozhodně
#neg_to jenom
a bude pokračovat
a do třetice
a dodal jsem
a dodejme
a doplňuje
a chtělo by se dodat
a jako důvod uvedla, že
a ještě k tomu
a k tomu
a k tomu ještě
a kvůli tomu
a měly k tomu pochopitelné důvody
a na závěr
a naproti tomu
a pokračovali
a pokračovat bude
a stejně
a tím pádem
a to je důvod, proč
a to znamená, že
a v důsledku toho
a v tomto případě
a ve skutečnosti
a vlastně
a z toho důvodu
a za druhé
aby pokračovala
ač ve skutečnosti
ale místo toho
ale o to víc
ale stejně
anebo ještě přesněji
anebo přesněji
ani v tomto případě
argumentoval
argumentoval tím, že
argumentovalo tím, že
argumentuje, že
argumentují, že
avšak na druhé straně naopak
bude pokračovat
byla podmínkou v opačném případě
což znamenalo, že
dále dodal
dám příklad
dlužno dodat, že
dodávám

---

¹³ Od této značky k další mají všechny formy konektorů v PDT shodně 1 výskyt a jsou řazeny abecedně.

dodejme rovněž
dospěl k závěru, že
došli zkrátka k závěru, že
důvod je jednoduchý
důvod je složitější
důvod je zřejmý
důvodem bylo to, že
důvodem bylo, že
důvodem je to, že
důvodem je, že
důvodů je mnoho
důvodů proč je více
důvody jsou dva
důvody jsou jiné
existuje řada důvodů, aby
existuje více důvodů, proč
existují pro to tři důvody
fakt neznamená, že
hlavní důvod, proč
hlavní příčinou je to, že
hlavním důvodem byla skutečnost, že
hned z několika důvodů
chtěli bychom dodat
i přes tato fakta
jak dodali
jak dodává
jak upřesňuje
jak_tak případně
jako poslední
jako příklad uvádí to, že
je to důsledek toho, že
je to důvod, proč
je to způsobeno tím, že
je třeba dodat
jednak a kromě toho
jednak na straně druhé zase
jednak_a za druhé
jedním z těchto důvodů je skutečnost, že
jednoduše řečeno
ještě k tomu
jinými podmínkami bylo, že
jmenovitě
jmenujme dva příklady
k tomu přistupuje skutečnost, že
k tomu třeba dodat
když ve skutečnosti
konkrétně
kromě toho ovšem i
kromě toho také
kvůli tomu, že

lépe řečeno
má pokračovat
má to své důvody
mají k tomu dobrý důvod
mají pokračovat
mezi tím
místo toho však
mohl bych pokračovat
mohli bychom pokračovat
na druhé straně ovšem
na jedné straně_a na druhé straně
na jedné straně_ale na druhé straně
na jedné straně_jenže na druhé straně
na jedné straně_na druhé straně
na jednu stranu
na první pohled však
na prvním místě
na rozdíl od toho
na rozdíl od toho, co
na straně druhé
na straně jedné_a na straně druhé
na základě čehož
na základě toho, že
následoval poté, co
následovat bude
navzdory tomu
navzdory tomu však
ne dosti na tom
nedosti na tom
nejen kromě toho
nemluvě o tom, kdy
není to z důvodu, že
neznamená to, že
nutno ovšem dodat
o což
o čemž
o důvod víc
o důvodech není třeba příliš hovořit
o to víc, že
o to více, že
od čehož
od okamžiku, kdy
ostatně
ovšem jen v případě, že
ovšem s tím, že
ovšem za podmínky, že
pak dodal
podmínka je to nevyhnutelná
podmínkou je
podmínkou je, že

podobně i
pokračovat by mělo
pokračují
pokud budou pokračovat
popř.
poslužme příkladem
pouze v případě, že nebo když
pouze v těch případech, kdy
pravděpodobnější verzí je, že
právě tak jako
pro případ, že
pro takový případ
pro tento účel
především vinou toho
přeloženo
přes tyto skutečnosti
příčin proč je několik
příčinu vidí v tom, že
příklady můžeme nalézt
připustil v této souvislosti, že
přispívá k tomu fakt, že
rozdílem je skutečnost, že
s jednou podmínkou
s tím
s tím kontrastuje skutečnost, že
s tím, že pak
s tím, že zároveň
s výjimkou případů, kdy
sice_ale na druhé straně
sice_ale ve skutečnosti
spolu s tím rovněž
srozumitelně řečeno
srozumitelněji řečeno
stejným dechem
stručně řečeno
tato skutečnost se stala jedním z důvodů,
kvůli kterým
tím argumentoval
tím spíše, že
to ale znamenalo, že
to byl důvod, proč
to byl hlavní důvod, proč
to byl jeden z hlavních důvodů, proč
to je důvod, proč
to je důvodem k tomu, aby
to je výklad možných příčin toho, že
to lze přičíst skutečnosti, že
to má svůj důvod
to má závažné důsledky
to může znamenat pouze jediné

to nebyl důvod, proč
to odůvodnil tím, že
to se dá přičíst tomu, že
to znamená jediné
to znamenalo, že
uvedeme příklad
uvedl příklad, kdy
uvedu příklad
v každém případě
v podstatě
v podstatě to znamená, že
v první řadě
v prvním případě_ve druhém případě
v případě
v případě toho, že
v případě, kdy
v případě, že a pokud
v souvislosti s tím, že
v této souvislosti nezbyvá dodat, že
v tom pokračují
v tom případě, že
v tom, že zatímco
v závěru
ve spojení s tím, že
vede k tomu skutečnost, že
vedle toho, že i
však dodat stejně tak
však na druhé straně
však navzdory těmto faktům
však nutno dodat
však ve skutečnosti
vyjma případu, že
vysvětlují si to dvěma důvody
vzhledem k těmto skutečnostem
vzhledem k tomu
vzhledem k tomu, co
z čehož lze odhadnout, že
z důvodu, že
z faktu nevyplývá, že
z jedné strany_ze strany druhé
z jednoduchých důvodů
z mnoha důvodů
z přiznání plyne, že
z různých důvodů, mezi nimiž
z toho důvodu, aby
z toho, když
z tohoto typu plyne
z uvedených důvodů
za druhé
za podmínky, kdyby

za tím účelem
zaprvé_a za druhé
závěr je
závěr je tedy následující
zdůvodnil to tím, že

zdůvodňoval by to tím, že
ve stejném okamžiku
ze zcela jiných příčin totiž
znamená to toto
znamenalo to, že

Příloha 1.5: Frekvenční seznam forem primárních a sekundárních konektorů z Pražského závislostního korpusu s ohledem na vyjadřované významové vztahy

Disjunktivní alternativa: primární konektory

nebo
či
buď_nebo
anebo
jinak
buď_anebo
nebo alespoň
a nebo
a¹⁴
buď_či
buďto_nebo
i
nebo ještě
nebo naopak

Disjunktivní alternativa: sekundární konektory

případně
popřípadě

---

¹⁴ Od šedé značky dále mají v této příloze všechny formy konektorů v PDT shodně 1 výskyt a jsou řazeny abecedně.

Ekvivalence: primární konektory

tedy
čili
tak
tj.
a
–
takže
a tedy
tudíž
což
:
a tak
aneb
– tzn.
a tedy i
a tím
neboli
potom
proto

Ekvivalence: sekundární konektory

prostě
jinak řečeno
jinými slovy
srozumitelně řečeno
srozumitelněji řečeno
upřesnil
z toho vyplývá, že

Exemplifikace: primární konektory

například
např.
třeba
mimo jiné
mj.
a například
: např.
■
– např.
– například
:
: například
tak
tak např.
tak například
takže například
tedy

Exemplifikace: sekundární konektory

příkladem je
dám příklad
jako příklad uvádí to, že
jmenujme dva příklady
poslužme příkladem
vedeme příklad
vedl příklad, kdy
vedu příklad

Explikace: primární konektory

totiž
:
–
vždyť
protože
když
neboť
: totiž
poté, co
přece
proto
proto, že
– totiž
přece
aby
nakonec totiž
takže

Explikace: sekundární konektory

to znamená, že
znamená to, že
argumentují tím, že
vzhledem k tomu, že
což znamená, že
s tím, že
– ostatně
argumentoval tím, že
argumentuje, že
argumentují, že
důvod je zřejmý
důvod spočívá v tom, že
jak je vidět
přeloženo
stejně
to se dá přičíst tomu, že
to znamená jediné
upřesnil
upřesňuje
ve skutečnosti
vzhledem k tomu, co
znamená to toto
znamenalo to, že

Generalizace: primární konektory

tedy
tak
takže
–
– což
– tedy
:
a tak
a tedy
čili
tj.
totiž

Generalizace: sekundární konektory

prostě
zkrátka
zjednodušeně řečeno
jak je vidět
jinak řečeno
krátce řečeno
– prostě
dospěl k závěru, že
došli zkrátka k závěru, že
jednoduše řečeno
jinými slovy
v každém případě
v podstatě
v podstatě to znamená, že
z toho plyne, že
závěr je
závěr je tedy následující
znamená to, že

Gradace: primární konektory

navíc	nejen	dokonce ani
dokonce	natož	dokonce aniž
nejen_ale i	nejenže_ale	jednak_a hlavně
a dokonce	nejen_ale rovněž	jednak_především však
a navíc	natož pak	ještě
nejen ale	ale především	koneckonců
a ještě	#neg jen_ale také	nebo pouze
však	ba	nejen, že_ale zejména
#neg jen	a	nejen_ale ani
přítom	– a to	nejen_ale naopak
a to	– dokonce i	nejen_ale přímo
nejen_ale také	#neg jen_ale též	nejen_ale rovnou
a hlavně	#neg jen_nýbrž	nejen_ale též
nejen_ale dokonce	#neg jenom	nejen_ale zároveň
i	#neg jenom_ale i	nejen_navíc i
#neg jen_ale i	#neg pouze_ale	nejen_nýbrž i
nebo dokonce	#neg pouze_ale i	nejenom i
a i	#neg pouze_i	nejenom_ale také
nejenže_ale i	#neg pouze_nýbrž	nejenom_ale zejména
nadto	#neg_ale i	nejenomže_ale
ale	#neg_ale také	nejenže_ale ani
#neg jen_ale	#neg_i	nejenže_ale ještě
ani	:	nejenže_navíc
nejen_ale především	a dokonce i	nejenže_rovněž
ale i	a to i	pokud
nejenže	a to jen	přičemž
a především	a to ještě	přičemž ještě
nejenom ale i	ale dokonce	přičemž navíc
#neg jen_ale především	ale například i	přítom navíc
ovšem	ale spíše	však i
#neg jen_i	ale třeba i	však navíc
– dokonce	avšak	však nejen
ale také	ba co víc	však současně
ale ani	ba i	však také
nejenže_ale také	či	vždyť
dokonce i	či spíše	zato

Gradace: sekundární konektory

kromě toho	kromě toho, že
nedosti na tom	ne dosti na tom
nehledě na to, že	nejen kromě toho
a ještě k tomu	nemluvě o tom, kdy
a k tomu	nemluvě o tom, že
a k tomu ještě	o to víc
k tomu	tím spíše, že
kromě toho ovšem i	

Konfrontace: primární konektory

zatímco	-li	příčemž
naopak	–	sice však
však	jinak	sice zato
ale	a ne	spíše však
zase	a přitom	tak
ovšem	a zrovna tak	už
a naopak	ale naopak	už jen
zato	aniž	však mezitím
a	i když	však naopak
kdežto	jakkoliv_tak	zároveň naopak
přitom	jestliže_tak	zároveň však
jenže	kdežto naopak	zas
nicméně	nakonec	zase naopak
sice_ale	ne	zatímco naopak
avšak	nikoli	zato ale
když	ovšem také	zato však
jestliže	přestože	

Konfrontace: sekundární konektory

naproti tomu	na jedné straně_na druhé straně
na druhé straně	na jedné straně_na druhé straně však
oproti tomu	na první pohled však
na druhé straně však	na rozdíl od toho
na druhou stranu	na straně druhé
rozdíl je v tom, že	na straně jedné_a na straně druhé
ve skutečnosti	s rozdílem, že
a naproti tomu	s tím kontrastuje skutečnost, že
ale na druhé straně	sice_ale na druhé straně
avšak na druhé straně naopak	v opačném případě
místo toho	v prvním případě_ve druhém případě
na jedné straně_a na druhé straně	v tom, že zatímco
na jedné straně_ale na druhé straně	však na druhé straně
na jedné straně_jenže na druhé straně	

Konjunkce: primární konektory

a	ani_ani	ale ani
také	čemuž	ale přitom
což	stejně jako	dál
dále	ještě	i ale
rovněž	aby	jako
přitom	ale také	jednak_a dále
příčemž	a tak	jednak_a jednak
pak	jak tak	jednak_také
i	a přitom	jestliže
navíc	a taky	mimo jiné
zároveň	mimoto	nebo
a také	jinak	nejen ale i
a to	ovšem také	obdobně pak
–	jednak_a	ostatně i
a i	a navíc	podobně i
ani	však také	především však
však	dále pak	při tom
zase	tedy	příčemž i
aniž	– a	příčemž ještě
čímž	mimo to	příčemž zároveň
současně	potom	přitom také
:	a zase	resp.
a ani	– a nakonec	sice
ale	a dále	sice_a
stejně tak	a dokonce i	stejně tak ale
když	a hned pak	stejně tak i
těž	a ještě	tak
ovšem	a nakonec	tak tedy
či	a potom	totiž
a stejně tak	a přímo	však i
a rovněž	a případně i	vždyť také
a pak	a současně i	zas
dokonce	a též	zatímco
taky	a zároveň	zčásti_zčásti
jednak_jednak	a_b	

Konjunkce: sekundární konektory

dodal	dodávám
podobně	dodejme rovněž
a dodal	chtěli bychom dodat
dodává	jak dodali
kromě toho	jak dodává
s tím, že	jak_tak případně
a dodává	je třeba dodat
v této souvislosti	jednak_a kromě toho
dodala	jednak_a za druhé
právě tak	jednak_na straně druhé zase
a pokračuje	ještě k tomu
jak dodal	k tomu třeba dodat
do třetice	kromě toho také
pokračuje	mohl bych pokračovat
a kromě toho	mohli bychom pokračovat
doplňuje	na druhé straně zase
k čemuž	na druhou stranu
za což	nemluvě o tom, že
na druhé straně	o což
v neposlední řadě	o čemž
vedle toho	od čehož
kromě toho	ostatně
k tomu	pak dodal
kromě toho, že	pokračovala
dodejme	pokud budou pokračovat
pokračoval	popř.
doplnil	právě tak jako
a pokračoval	případně
kromě toho však	připustil v této souvislosti, že
stejně	s tím
a do třetice	s tím, že
a dodal jsem	spolu s tím rovněž
a dodejme	stejným dechem
a doplňuje	upřesnil
a chtělo by se dodat	v čemž
a konečně	vedle toho, že i
a pokračovali	z čehož
a za druhé	za druhé
dále dodal	zprvé_a za druhé

Konjunktivní alternativa: primární konektory

nebo
či
anebo
buďto
■
nebo i

Konjunktivní alternativa: sekundární konektory

případně
popřípadě

Nepravá podmínka: primární konektory

pokud
jestliže
-li
:
-li_tak
jestli_pak

Nepravá podmínka: sekundární konektory

v případě, že

Nepravá příčina a důsledek: primární konektory

totiž
tedy
proto
takže
tak
protože
:
a tedy
aby
neboť
proto, že
přece

Nepravá příčina a důsledek: sekundární konektory

kvůli tomu, že
o důvod víc
to znamená, že

Nepravý kontrast: primární konektory

však
ale
ovšem
sice_ale
i když
nicméně
ať už
avšak
i když přesto
jenže
přitom
sice_ale zároveň

Nepravý kontrast: sekundární konektory

Neobsahuje.

Nesoučasnost (předčasnost a následnost): primární konektory

pak	a později	jak
když	a	jak tak
poté, co	a nakonec	ještě předtím
a pak	potom, co	již dříve
potom	nejprve_potom	kdykoli
než	až nakonec	když předtím
až	už předtím	mezitím
poté	dále	napřed_a teprve potom
jakmile	nejprve_a pak	napřed_pak
nakonec	nejprve_a poté	nejdřív_pak
později	po tom, co	nejdřív_potom
předtím	nadále	nejdříve_potom
a potom	dříve, než	nejprve
a poté	zprvu_později	nejprve záhy
vzápětí	a bezprostředně poté	nejprve_dále
dokud	a konečně	nejprve_poté
posléze	a naopak vzápětí	nejprve_později
předtím, než	a posléze i	nejprve_vzápětí
sotva	a poté i	po tom, kdy
a posléze	a předtím	potom, kdy
a vzápětí	a teprve potom	před tím
nejprve_pak	aby	tak
poté, kdy	aby nakonec	tehdy, když
před tím, než	aby posléze	teprve
kdykoliv	až když	teprve poté
nejdříve_pak	až poté, kdy	záhy poté
následně	hned vzápětí	

Nesoučasnost (předčasnost a následnost): sekundární konektory

pokračoval	mají pokračovat
pokračuje	následoval poté, co
krátce nato	následovat bude
a bude pokračovat	od okamžiku, kdy
a na závěr	pokračovala
a pokračovat bude	pokračovat by mělo
aby pokračovala	pokračují
bude pokračovat	s tím, že pak
jako poslední	v tom pokračují
má pokračovat	v závěru

Opozice: primární konektory

však	ale i	jinak však
ale	ale přesto	leč přece jen
ovšem	sice_zato	naopak však
sice_ale	však také	nikoli však
jenže	ale přece	nikoliv
avšak	a přesto	nikoliv ovšem
nicméně	–	ovšem také
sice_však	sice_přesto	pak
přitom	a zase	přece jenom
aniž	což	přestože
a	však i	rovněž
zato	zároveň ale	sice
a přitom	ale zato	sice_ale aspoň
zároveň však	současně však	sice_ale i tak
naopak	a současně	sice_ale přesto
ale zároveň	– přitom	sice_ale taky
sice_ovšem	#neg_jen_a	sice_jenže
sice_avšak	#neg_pouze	sice_jenže také
i když	#neg_ale	sice_nicméně
jenomže	#neg_jenom	sice_nicméně však
nýbrž	: ovšem	sice_přesto však
přičemž	a to	tak ale
však zároveň	ale ani	tedy
přesto	ale i tak	už
leč	ale ne	už ovšem
a ne	ale přece jen	však přece i
a naopak	což ale	však přesto
ale také	což ovšem	zas
přesto však	čímž	zatímco
přitom však	i však	
sice_ale zato	jenže také	

Opozice: sekundární konektory

na druhé straně	navzdory tomu však
na druhou stranu	nutno ovšem dodat
na druhé straně však	o to víc
ale místo toho	sice_ale ve skutečnosti
ale na druhé straně	současně ale
ale o to víc	v čemž
argumentovali tím, že	v této souvislosti
dlužno dodat, že	ve skutečnosti
na druhé straně ovšem	však nutno dodat
na druhé straně zase	však ve skutečnosti
na jednu stranu	z jedné strany_ze strany druhé
naproti tomu	a stejně

Podmínka: primární konektory

pokud	a pak	i tehdy, kdy
-li	i když	jako vždy, když
když	ať	jen tehdy_-li
kdyby	zejména pokud	jestliže_potom
jestliže	a	jinak
pokud_pak	pakliže	kdyby_potom
pokud_tak	tehdy_pokud	kdyby_pak
dokud	jestli_pak	když už
-li_pak	pokud_potom	-li_potom
jestli	jestliže_tak	ovšem
jakmile	jen když	pokud ovšem
kdyby_tak	když_tak	pouze tehdy_pokud
jestliže_pak	pouze tehdy_-li	protože
pak	■	protože pokud
tehdy_když	– leda	především pokud
jak	– pokud	při tom
potom	a pokud	tak
tehdy_-li	a také	tehdy
i kdyby	aniž	tehdy, až
jestli_tak	ať už	tehdy, jestliže
-li_tak	ať už_-li	teprve potom
až	až poté	zdali
kdyby_pak	až tehdy, až	zvláště když
ale	dokud tak	

Podmínka: sekundární konektory

v případě, že	podmínkou je
za podmínky, že	podmínkou je, že
v takovém případě	pouze v případě, když
v tomto případě	pouze v případě, že
v tom případě	pouze v těch případech, kdy
podmínkou je, aby	s jednou podmínkou
s tím, že	stejně
v případě, kdyby	v opačném případě
v případech, kdy	v případě
s podmínkou, že	v případě toho, že
byla podmínkou_v opačném případě	v případě, kdy
jedním z těchto důvodů je skutečnost, že	v tom případě, že
jen v případě, že	ve spojení s tím, že
jinými podmínkami bylo, že	za podmínky, kdyby
podmínka je to nevyhnutelná	

Příčina a důsledek: primární konektory

protože	aby	čímž
proto	– totiž	dále
totiž	a tím	i
neboť	poněvadž	jestliže
tedy	: totiž	ježto
takže	tím	jinak
a tak	proto také	koneckonců
proto, že	právě proto	například
a proto	přece	neb
tak	a potažmo	pak ovšem
:	čili	pak totiž
–	-li	poté, co
když	– proto	poté, kdy
vždyť	– vždyť	právě proto, že
a tudíž	a i proto	proto, aby
jelikož	a také proto	protože_tak
pak	a tím i	přitom
a	a to	také proto
tím, že	a to proto	takže nakonec
a tedy	ale	totiž navíc
tudíž	což	za to

Příčina a důsledek: sekundární konektory

vzhledem k tomu, že	je to z toho důvodu, že
za to, že	výsledkem je, že
z tohoto důvodu	zásluhou toho, že
díky tomu	stejně
díky tomu, že	a jako důvod uvedla, že
v této souvislosti	a kvůli tomu
z toho důvodu, že	a měly k tomu pochopitelné důvody
tím pádem	a tím pádem
s tím, že	a to je důvod, proč
to znamená, že	a to znamená, že
tím spíše, že	a v důsledku toho
kvůli tomu	a v tomto případě
na to, aby	a vlastně
k tomu, aby	a z toho důvodu
ze dvou důvodů	argumentoval
tím spíše	argumentovali tím, že
s odůvodněním, že	což znamená, že
upřesnil	což znamenalo, že
z toho důvodu	díky tomu, že
důsledkem je	důvod je jednoduchý
a z tohoto důvodu	důvod je složitější
důvodem je skutečnost, že	důvod spočívá v tom, že
ze stejného důvodu	důvodem bylo to, že
z jednoduchého důvodu	důvodem bylo, že
z těchto důvodů	důvodem je to, že

důvodem je, že
důvodů je mnoho
důvodů proč je více
důvody jsou dva
důvody jsou jiné
existuje řada důvodů, aby
existuje více důvodů, proč
existují pro to tři důvody
hlavní důvod, proč
hlavní příčinou je to, že
hlavním důvodem byla skutečnost, že
hned z několika důvodů
je to důsledek toho, že
je to důvod, proč
je to způsobeno tím, že
k tomu
k tomu přistupuje skutečnost, že
má to své důvody
mají k tomu dobrý důvod
na základě čehož
na základě toho, že
není to z důvodu, že
o důvodech není třeba příliš hovořit
o to víc, že
o to více
o to více, že
od toho, aby
pro takový případ
především vinou toho
příčin proč je několik
příčinu vidí v tom, že
přispívá k tomu fakt, že
s tím, aby
nemyslím si, že by to bylo z důvodu, že
tato skutečnost se stala jedním z důvodů,
kvůli kterým
tím argumentoval

to byl důvod, proč
to byl hlavní důvod, proč
to byl jeden z hlavních důvodů, proč
to je důvod, proč
to je důvodem k tomu, aby
to je výklad možných příčin toho, že
to lze přičíst skutečnosti, že
to má svůj důvod
to má závažné důsledky
to může znamenat pouze jediné
to nebyl důvod, proč
to odůvodnil tím, že
to znamenalo, že
v souvislosti s tím, že
ve skutečnosti
vede k tomu skutečnost, že
vysvětlují si to dvěma důvody
vzhledem k těmto skutečnostem
vzhledem k tomu
z čehož
z čehož lze odhadnout, že
z důvodu, že
z jednoduchých důvodů
z mnoha důvodů
z různých důvodů, mezi nimiž
z toho důvodu, aby
z toho plyne, že
z toho vyplývá, že
z toho, když
z tohoto plyne
z uvedených důvodů
za tímto účelem
zdůvodnil to tím, že
zdůvodňoval by to tím, že
ze zcela jiných příčin totiž
znamená to, že

Přípustka: primární konektory

i když	i přesto	ale zároveň
přesto	a přesto	aniž tak
přestože	ale přesto	ať již
ale	i tak	což však
však	však přesto	dokonce i když
ačkoli	a přitom	i
přítom	sice_ovšem	i kdyby_tak
ačkoliv	avšak	i přesto, že
ač	přesto ale	i tak ale
byť	sice však	i tak však
přesto, že	a	jestliže
ať	ale i tak	jinak
nicméně	sice_ale přesto	kdyby
i kdyby	jenže	poté, co
třebaže	i přesto, že	přece jen
ať už	i přes to, že	přítom zase
přesto však	a to	sice
sice_ale	– a přitom	sice_nicméně
aniž	– přesto	současně však
ovšem	a současně	tedy
když	ale nakonec	tím ovšem
jakkoli	ale přece	zároveň však
a přece	ale přitom	zatím ale

Přípustka: sekundární konektory

to neznamená, že	fakt neznamená, že
to však neznamená, že	i přes tato fakta
to ovšem neznamená, že	když ve skutečnosti
což neznamená, že	na rozdíl od toho, co
navzdory tomu, že	navzdory tomu
to ale neznamená, že	neznamená to, že
ale to neznamená, že	o to více
a stejně	přes tyto skutečnosti
a ve skutečnosti	to ale znamenalo, že
ač ve skutečnosti	v této souvislosti nezbyvá dodat, že
ale stejně	však navzdory těmto faktům
ale ve skutečnosti	vzhledem k tomu, že
ani v tomto případě	z faktu nevyplývá, že
argumentovalo tím, že	

Rektifikace: primární konektory

#neg_ale	#neg_ale spíše	ani ne_ale spíše
#neg	ne_nýbrž	ani ne_jako spíše
#neg_nýbrž	#neg_jenom	či
#neg_jen	#neg_jen i	i nebo spíše právě
#neg_spíše	#neg_a naopak	jen
ale	nikoliv_nýbrž	ještě spíše
a ne	– tedy	kdyby
#neg_pouze	#neg –	naprosto ne
ne_ale	#neg_a spíš	ne pouze
ne	#neg_a spíše	nebo spíš
#neg_však	#neg_a spíše jenom	nebo spíše
naopak	#neg_ale daleko spíše	nikoli pouze
nýbrž	#neg_ale pouze	nikoli tedy
nikoli	#neg_ale především	nikoli však
#neg_a	#neg_ale spíš	nikoliv ale
spíše	#neg_ale zato	nikoliv jenom
a nikoliv	#neg ani_jako spíš	nikoliv však
#neg_spíš	#neg_ba naopak	pouze
#neg_naopak	#neg_jako	pouze_nikoli
tedy	#neg_mnohem spíše	resp.
ne však	#neg_přitom	respektive
#neg_ale jen	#neg_sice_však	sice_ale
spíš	a naopak	teda
však	a nikoli	totiž
nikoli_ale	ale ne	zato

Rektifikace: sekundární konektory

místo, aby	anebo přesněji
místo toho	lépe řečeno
ale ve skutečnosti	místo toho však
místo toho, aby	pravděpodobnější verzí je, že
#neg_raději	přesněji
– vlastně	přesněji řečeno
#neg_rozhodně	rozdílem je skutečnost, že
#neg_místo toho	s rozdílem, že
#neg_to jenom	ve skutečnosti
anebo ještě přesněji	

Restriktivní opozice: primární konektory

však	ledaže	jenže i potom
ale	než	když
ovšem	■	ne
jen	a	ovšem pouze
jenže	a to	ovšem přeci jen
pouze	ale jen	přesto však
nicméně	ale však	přitom jen
i když	alespoň	sice_ale pouze
jinak	aniž	sice_nicméně
sice_ale	aspoň	sice_ovšem
avšak	avšak jen	sice_však
přitom	avšak pouze	snad jen
jenom	i když pouze	však přeci jen
však pouze	jen však	

Restriktivní opozice: sekundární konektory

výjimkou je
jen v případě, že
na jedné straně_na druhé straně však
ovšem jen v případě, že
ovšem s tím, že
ovšem za podmínky, že
pouze v případě, že
s výjimkou případů, kdy
vyjma případu, že

Současnost: primární konektory

když
zároveň
zatímco
současně
mezitím
a zároveň
dokud
až
a současně
při tom
souběžně
přítom
a
kdykoliv
jakmile
– a zároveň
a při tom
až když
dokud tak
i tehdy, kdy
mezi tím
tehdy, když
zatím

Současnost: sekundární konektory

ve stejném okamžiku

Specifikace: primární konektory

:
—
když
a to
a
totiž
příčemž
přítom
tj.
tedy
a nadále
a přítom
a zejména
čili
neboť
ovšemže
především pak
tak
vždyť
zejména

Specifikace: sekundární konektory

upřesnil
s tím, že
přesněji řečeno
to znamená, že
jak upřesňuje
jmenovitě
konkrétně
na prvním místě
přesněji
stručně řečeno
upřesňuje
v první řadě

Účel: primární konektory

aby
proto, aby
pro to, aby
tak, aby
– aby
aby, tak
dokud
jestli
-li
zda

Účel: sekundární konektory

k tomu, aby
na to, aby
od toho, aby
za tímto účelem
k tomuto účelu
pro případ, že
pro tento účel
s tím, aby
s tím, že
za tím účelem

Příloha 2: Ukázka textu z Pražského závislostního korpusu s anotací významových diskurzních vztahů vyjádřených konektory

V této příloze představujeme ukázkou anotace konkrétního textu z Pražského závislostního korpusu (PDT). Nejprve uvádíme text jako celek pouze s označením diskurzních konektorů a poté znovu jednotlivé úseky textu s naznačením diskurzních vztahů (v PDT jsou diskurzní vztahy anotované na závislostních stromech, zde vztahy kvůli lepší přehlednosti značíme na lineárním textu).

Příkladový text *Referendum jako léčka* se skládá z 23 větných nebo souvětňných celků (jedním celkem rozumíme úsek textu ohraničený počátečním velkým písmenem na jedné straně a na druhé straně koncovým interpunkčním znaménkem, nejčastěji tečkou). Tyto celky jsou rozděleny do 4 odstavců (odstavce jsou označeny vynecháním řádku).

V celém textu najdeme 20 diskurzních vztahů (11 vnitrovětných a 9 mezivětných) vyjádřených primárními nebo sekundárními konektory (vztahy vyjádřené primárními konektory jsou označeny modře, vztahy vyjádřené sekundárními konektory jsou označeny žlutě). Vztahy vyjádřené neuniverzálními volnými konektivními frázemi se v příkladovém textu nevyskytují. Implicitní diskurzní vztahy v textu (typu *Obloha se zatáhla. Bude pršet.*) nejsou (v souladu se současnou anotací diskurzních vztahů v PDT) anotovány.

Konektory jsou v anotovaném textu označeny velkými písmeny. Diskurzní konektor stojí mezi dvěma diskurzními argumenty (v tomto případě vždy mezi dvěma úseky textu)¹⁵, mezi nimiž signalizuje určitý vztah (tj. diskurzní vztah si můžeme představit jako následující schéma: *argument 1 – konektor – argument 2*). První diskurzní argument je značen tučným písmem. Druhý diskurzní argument je značen podtržením.

Jak je vidět v textu, diskurzní argumenty mohou být různě rozsáhlé – argumentem může být například jedna vedlejší věta (jako je tomu např. v celku 15) nebo i několik souvětňných celků, jako je tomu např. v případě vztahu výčtu¹⁶ (tento vztah značíme v příkladovém textu zeleně) v celcích 5–9.

---

¹⁵ Diskurzním argumentem může být i situace, tj. diskurzní argument nemusí být ve všech případech vyjádřen slovy.

¹⁶ Vztah výčtu není v PDT anotován v rámci ostatních významových vztahů v textu vyjadřovaných konektory (viz Poláková a kol., 2013), ale je zpracováván samostatně (technicky odlišně). Od ostatních vztahů se totiž výčet liší – nenaplnuje klasické schéma *argument 1 – konektor – argument 2*. Vztah výčtu (seznamu) vychází zpravidla od nominální fráze a vztahuje se většinou k větším úsekům textu, jako je celý odstavce (srov. *dvě možnosti – 1., 2.; tři příklady – první, druhý, třetí* apod.).

Jeden diskurzí argument může být zároveň součástí jiného argumentu (naopak konektory součástí argumentů nejsou¹⁷). Dva různé argumenty mohou být dokonce součástí jednoho rozsáhlejšího argumentu – jako je tomu např. v celku 15 (mezi argumentem 1 *kteřá by se jimi mohla vybavit* a argumentem 2 *naučit se je používat* je vztah gradace vyjádřený konektorem *natož*; oba tyto argumenty jsou pak v jiném vztahu součástí jednoho většího argumentu: argumentem 1 je v tomto případě úsek textu *západní mocnosti stihnou dovézt zbraně*, argumentem 2 pak úsek textu *nebude už existovat armáda, která by se jimi mohla vybavit, natož se je naučit používat*, mezi oběma argumenty je v tomto případě vztah nesoučasnosti vyjádřený konektorem *než*). V anotaci příkladového textu jsou diskurzí vztahy řazeny za sebou od vztahů mezi nejnižšími textovými jednotkami, které se v dalších vztazích mohou stát součástí jednotek rozsáhlejších.

Od jednoho argumentu mohou vést zároveň dva různé významové vztahy: v příkladovém textu můžeme tento jev částečně pozorovat ve větném celku 10 (jsou zde v těsné blízkosti dva různé konektory, srov. *POKUD se ALE Západu ... podaří...* – jeden konektor vyjadřuje vztah podmínky, druhý vztah opozice). Dva různé významové vztahy mezi dvěma identickými argumenty můžeme pozorovat například v souvětí: *V sobotu přijde teplo, ale potom se ochladí* (mezi argumentem 1 *v sobotu přijde teplo* a argumentem 2 *ochladí se je* jednak vztah opozice vyjádřený konektorem *ale*, jednak vztah nesoučasnosti vyjádřený konektorem *potom*).

Na rozboru významových vztahů v ukázkovém textu dále vidíme, že jednotlivé sémantické kategorie jsou chápány poměrně široce (v některých případech můžeme hledat např. další významové odstíny mezi dvěma různými příklady příčiny), někdy v praxi dochází k překrývání jednotlivých kategorií (např. vztah mezi celky 20 a 21 je označen jako vztah příčiny a důsledku, ale můžeme v něm vidět i rysy vztahu explikace).

V rámci anotace explicitních diskurzí vztahů nebyly v PDT značeny vztahy čistě přívlastkové (např. *sankcí, které ruínují hospodářství srbsko-černohorské Jugoslávie*) a vztahy mezi větou řídicí a předmětnou (např. *Západu se podaří ukázat, že slova o zrušení embarga jsou míněna vážně.*) nebo podmětnou (např. *Je hezké, že přijdeš.*). Informace o existenci těchto vztahů je však v PDT zachycena v rámci anotace tzv. tektogramatické roviny (tj. roviny hloubkové syntaxe).

Jsme si vědomi toho, že na celkové koherenci textu se kromě vztahů vyjádřených konektory (a volnými konektivními frázemi) podílejí i vztahy vyjádřené jinými jazykovými

---

¹⁷ Výjimku tvoří konektory typu *dodat, upřesnit* apod. – viz Rysová (2014).

jevy a prostředky – například elipsou, aktuálním členěním větným (například tematickými posloupnostmi) nebo anaforickými a koreferenčními řetězci. PDT obsahuje anotaci všech těchto zmíněných jevů. V rámci anotace diskurzu jsou však v současné době v PDT značeny pouze textové vztahy vyjádřené explicitními konektivními prostředky typu *ale*, *protože*, *z tohoto důvodu*, *z toho vyplývá*.

Příkladový text

(1) **Referendum jako léčka**

(2) *Petr Dudek*

(3) *Bosenští Srbové učinili, co předem slibovali.*

(4) *V referendu odmítli navrhovanou mapu rozdělující území Bosny a Hercegoviny.*

(5) *Před kontaktní skupinou, spojující čtveřici západních velmocí a Rusko, tím pádem stojí dvě možnosti.*

(6) *Jednak může mezinárodní společenství vyjít vstříc požadavkům Radovana Karadžiče a jeho nacionalistické kliky a začít navrhovanou mapu překreslovat tak, aby více vyhovovala poměrům nastoleným vojenskou silou.*

(7) *Jinými slovy, odměnit bosenské Srby, kteří nyní ovládají sedmdesát procent území, za jejich agresi.*

(8) *Pokud k něčemu takovému dojde, což není vyloučeno, bude to, řečeno slovy českého vyslance v OSN Karla Kovandy, debakl západoevropské a severoamerické politiky.*

(9) *Druhou možností je to, že západní mocnosti se Spojenými státy v čele odmítnou požadavky Srbů v Bosně a prosadí zrušení zbrojního embarga proti bosenským Muslimům.*

(10) *Pokud se ale Západu – s Moskvou nelze v tomto směru počítat – podaří ukázat, že slova o zrušení embarga jsou míněna vážně, nebudou bosenští Srbové nejspíše čekat, až se situace v poli změní v jejich neprospěch.*

(11) *Místo toho zahájí Karadžičovy jednotky ofenzívu proti Muslimům.*

(12) *S jasným cílem: rozhodnout vleklou bosenskou válku jednou provždy.*

(13) *Nikdo nemůže s jistotou předvídat, zda se jim to podaří.*

(14) *Jisté je pouze to, že odhodlání bojovat bosenským Srbům nechybí a vidina lépe vyzbrojených Muslimů jejich rozhodnost pouze zvyšuje.*

(15) *Než západní mocnosti stihnou dovézt zbraně, nebude už existovat armáda, která by se jimi mohla vybavit, natož se je naučit používat, pohrozil nedávno jeden z bosenskosrbských vojenských velitelů.*

(16) *Bosenští Srbové se svým referendem – o jehož výsledku Karadžič nemohl pochybovat – pokusili zdramatizovat situaci v naději, že západní mocnosti a Rusko navzájem zablokují vliv, který na situaci v Bosně mají.*

(17) *Jejich taktiku posílil i Slobodan Milošević.*

(18) *Bělehrad ucítil příležitost využít bosenského dilematu a domoci se zrušení mezinárodních sankcí, které ruínují hospodářství srbsko-černohorské Jugoslávie.*

(19) *Neváhá kvůli tomu vystupovat i proti svým tradičním spojencům v Bosně.*

(20) *Podle reakcí ruského ministra zahraničí Kozyreva soudě, není Miloševićova nabídka Moskvě nesympatická.*

(21) *Tím spíše nesmí Západ výsledky referenda přecenit.*

(22) *Nátlak na bosenské Srby musí pokračovat.*

(23) *Nemůže být ale uplatňován přes Slobodana Miloševiče, i když jeho prsty v Bosně sahají velmi daleko.*

Anotace příkladového textu

1. vztah příčina a důsledek

(4) ***V referendu odmítli navrhovanou mapu rozdělující území Bosny a Hercegoviny.***

(5) *Před kontaktní skupinou, spojující čtveřici západních velmocí a Rusko, TÍM PÁDEM stojí dvě možnosti.*

2. vztah účel¹⁸

(6) ***[může] začít navrhovanou mapu překreslovat tak, ABY více vyhovovala poměrům nastoleným vojenskou silou.***

3. vztah konjunkce

(6) ***může mezinárodní společenství vyjít vstříc požadavkům Radovana Karadžiče a jeho nacionalistické kliky A začít navrhovanou mapu překreslovat tak, aby více vyhovovala poměrům nastoleným vojenskou silou.***

4. vztah ekvivalence

(6) ***může mezinárodní společenství vyjít vstříc požadavkům Radovana Karadžiče a jeho nacionalistické kliky a začít navrhovanou mapu překreslovat tak, aby více vyhovovala poměrům nastoleným vojenskou silou.***

(7) *JINÝMI SLOVY, odměnit bosenské Srby, kteří nyní ovládají sedmdesát procent území, za jejich agresí.*

5. vztah konjunkce

(8) ***k něčemu takovému dojde, COŽ není vyloučeno***

6. vztah podmínka

(8) ***POKUD k něčemu takovému dojde, což není vyloučeno, bude to, řečeno slovy českého vyslance v OSN Karla Kovandy, debakl západoevropské a severoamerické politiky.***

7. vztah konjunkce

(9) ***západní mocnosti se Spojenými státy v čele odmítnou požadavky Srbů v Bosně A prosadí zrušení zbrojního embarga proti bosenským Muslimům.***

8. vztah nesoučasnost

(10) ***nebudou bosenští Srbové nejspíše čekat, AŽ se situace v poli změní v jejich neprospěch.***

9. vztah podmínka

(10) ***POKUD se Západu – s Moskvou nelze v tomto směru počítat – podaří ukázat, že slova o zrušení embarga jsou míněna vážně, nebudou bosenští Srbové nejspíše čekat, až se situace v poli změní v jejich neprospěch.***

10. vztah opozice

(9) ***západní mocnosti se Spojenými státy v čele odmítnou požadavky Srbů v Bosně a prosadí zrušení zbrojního embarga proti bosenským Muslimům.***

---

¹⁸ Vztah vyjádřený konektorem *aby* se v rámci klasifikace diskurzivních vztahů v PDT nejvíce blíží vztahu účelu, nicméně v tomto případě nese spíše rysy vztahu způsobu (ten se ovšem v klasifikaci diskurzivních vztahů v PDT neobjevuje).

(10) Pokud se ALE Západu – s Moskvou nelze v tomto směru počítat – podaří ukázat, že slova o zrušení embarga jsou míněna vážně, nebudou bosensští Srbové nejspíše čekat, až se situace v poli změní v jejich neprospěch.

11. vztah rektifikace

(10) nebudou bosensští Srbové nejspíše čekat, až se situace v poli změní v jejich neprospěch.

(11) MÍSTO TOHO zahájí Karadžičovy jednotky ofenzívu proti Muslimům.

12. vztah účel

(11) zahájí Karadžičovy jednotky ofenzívu proti Muslimům.

(12) S JASNÝM CÍLEM: rozhodnout vleklou bosenskou válku jednou provždy.

13. vztah konjunkce

(14) Jisté je pouze to, že odhodlání bojovat bosenským Srbům nechybí A vidina lépe vyzbrojených Muslimů jejich rozhodnost pouze zvyšuje.

14. vztah nesoučasnost

(15) NEŽ západní mocnosti stihnou dovézt zbraně, nebude už existovat armáda, která by se jimi mohla vybavit, natož se je naučit používat

15. vztah gradace

(15) kteřá by se jimi mohla vybavit, NATOŽ se je naučit používat

16. vztah výčet (seznam)

(5) dvě možnosti

1. položka seznamu:

(6) JEDNAK může mezinárodní společenství vyjít vstříc požadavkům Radovana Karadžiče a jeho nacionalistické kliky a začít navrhovanou mapu překreslovat tak, aby více vyhovovala poměrům nastoleným vojenskou silou.

(7) Jinými slovy, odměnit bosenské Srby, kteří nyní ovládají sedmdesát procent území, za jejich agresí.

(8) Pokud k něčemu takovému dojde, což není vyloučeno, bude to, řečeno slovy českého vyslance v OSN Karla Kovandy, debakl západoevropské a severoamerické politiky.

2. položka seznamu

(9) DRUHOU MOŽNOSTÍ JE TO, ŽE západní mocnosti se Spojenými státy v čele odmítnou požadavky Srbů v Bosně a prosadí zrušení zbrojního embarga proti bosenským Muslimům.

(10) Pokud se ale Západu – s Moskvou nelze v tomto směru počítat – podaří ukázat, že slova o zrušení embarga jsou míněna vážně, nebudou bosensští Srbové nejspíše čekat, až se situace v poli změní v jejich neprospěch.

(11) Místo toho zahájí Karadžičovy jednotky ofenzívu proti Muslimům.

(12) S jasným cílem: rozhodnout vleklou bosenskou válku jednou provždy.

(13) Nikdo nemůže s jistotou předvídat, zda se jim to podaří.

(14) Jisté je pouze to, že odhodlání bojovat bosenským Srbům nechybí a vidina lépe vyzbrojených Muslimů jejich rozhodnost pouze zvyšuje.

(15) Než západní mocnosti stihnou dovézt zbraně, nebude už existovat armáda, která by se jimi mohla vybavit, natož se je naučit používat, pohrozil nedávno jeden z bosenskosrbských vojenských velitelů.

17. vztah příčina a důsledek

(18) *Bělehrad ucítil příležitost využít bosenského dilematu a domoci se zrušení mezinárodních sankcí, které ruší hospodářství srbsko-černohorské Jugoslávie.*

(19) Neváhá KVŮLI TOMU vystupovat i proti svým tradičním spojencům v Bosně.

18. vztah příčina a důsledek

(20) *Podle reakcí ruského ministra zahraničí Kozyreva soudě, není Miloševićova nabídka Moskvě nesympatická.*

(21) TÍM SPÍŠE nesmí Západ výsledky referenda přecenit.

19. vztah přípustka

(23) *Nemůže být uplatňován přes Slobodana Miloševiče, I KDYŽ jeho prsty v Bosně sahají velmi daleko.*

20. vztah restriktivní opozice

(22) *Nátlak na bosenské Srby musí pokračovat.*

(23) Nemůže být ALE uplatňován přes Slobodana Miloševiče, i když jeho prsty v Bosně sahají velmi daleko.